

Sygn. akt II CSK 504/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa V. I. ApS w R. w Danii

obecnie V. I. A/S w R. w Danii

przeciwko W. O. N. i C. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 31 października 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia Sądowi
Apelacyjnemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego w S., którym oddalono powództwo o zapłatę 100.000 euro i pozew odrzucił na podstawie art. 386 § 3 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c. uznając, że w świetle art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. zachodzi brak zdolności sądowej strony powodowej.

Wskazał, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 234, poz. 1571; dalej ustawa nowelizująca) zastosowanie znajduje art. 1117 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2009 r., a więc zdolność sądową i procesową powódki, jako zagranicznej osoby prawnej, oceniać należy według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Pozew został wniesiony w dniu 22 stycznia 2009 r. przez powódkę oznaczoną jako V. I. ApS w R. w Danii (spółka z o.o.), natomiast z odpisu Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Głównego Urzędu ds. przedsiębiorstw i Spółek w K. z dnia 8 czerwca 2012 r. wynika, że w dniu 31 października 2008 r. spółka ta, w wyniku zmiany statutu, została przekształcona w spółkę V. I. A/S (S.A.) i wpis do rejestru został dokonany w dniu 4 grudnia 2008 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, skoro w dniu wniesienia pozwu nie istniał podmiot oznaczony jako V. I. ApS z siedzibą w R., a brak w zakresie prawidłowego oznaczenia strony powodowej był nieusuwalny, nie zachodziła potrzeba wzywania strony powodowej do uzupełnienia braków w zakresie zdolności sądowej (art. 70 i 71 k.p.c.). Wskazując, że konieczną przesłanką uzupełnienia takiego braku jest zachowanie tożsamości stron, a więc stanu w którym zarówno przed jak i po uzupełnieniu braku stroną pozostaje ten sam podmiot, uznał, że sam powód, wnosząc o sprostowanie oznaczenia strony powodowej z ApS na A/S, daje wyraz przekonaniu, że podmiot wnoszący pozew nie ma zdolności sądowej. W ocenie Sądu drugiej instancji, oznaczenie powódki jako V. I. ApS nie stanowiło oczywistej omyłki pisarskiej, a wadliwość podmiotowych granic procesu nie podlega naprawieniu w drodze sprostowania oznaczenia stron, stanowiłoby to bowiem niedopuszczalne podmiotowe przekształcenie procesu z naruszeniem art. 194 - 198 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powódka V. I. A/S (dawniej V. I. ApS) z siedzibą w R. wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Zarzuciła naruszenie art. 199 § 1 pkt 3 w zw. z art. 391 § 1 i 350 § 1 i 3 k.p.c., art. 1117 § 1 k.p.c. w zw. z art. 9 § 2 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 ze zm.; dalej p.p.m.), właściwymi przepisami prawa duńskiego i art. 1143 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 130 § 1 zd. 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, a więc prawidłowe jest stanowisko Sądu drugiej instancji, że zdolność sądowa i procesowa powódki podlega ocenie na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego z uwagi na treść art. 8 ust. 1 tej ustawy. Takie rozwiązanie oznacza, że zastosowanie mają art. 64 - 71 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 maja 2012 r., które określają którym podmiotom przysługuje zdolność sądowa i procesowa oraz stanowią tryb uzupełnienia braków w tym zakresie. Przepisy te nie rozstrzygają natomiast kwestii, czy zagraniczna strona procesu należy do kręgu podmiotów w nich wymienionych - osób fizycznych lub prawnych, jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, czy organizacji społecznych dopuszczonych na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie posiadały osobowości prawnej. Zagadnienie to wykracza poza sferę prawa procesowego i wymaga rozstrzygnięcia w oparciu o normy właściwego prawa materialnego ustalonego na podstawie norm kolizyjnych prawa prywatnego międzynarodowego. Zgodnie z art. 9 § 2 p.p.m. w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu, zdolność prawna osoby prawnej podlega państwu prawa, w którym osoba ta ma siedzibę. W świetle ustalonej linii orzecznictwa i doktryny przyjąć należy, że statut personalny osób prawnych obejmuje nie tylko zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych, ale również zasady reprezentacji, struktury organizacyjnej, sposób i skutki powstania, przekształcenia formy prawnej działania osoby prawnej i ustania bytu takiej osoby (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1997 r., II CKN 133/97, OSNC z 1997, nr 10, poz. 87, M. Prawn. z 1998 r., nr 3, poz. 111, z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 210/07, nie publ.).

U podstaw rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji legło założenie, że powódka oznaczona w pozwie jako V. I. ApS z siedzibą w R. wobec wcześniejszego przekształcenia w spółkę V. I. A/S z siedzibą w R. utraciła byt prawny, a w konsekwencji pozew został wniesiony przez podmiot nieposiadający zdolności sądowej. Nie zostały jednak zbadane, w świetle prawa duńskiego, skutki przekształcenia w kontekście tożsamości podmiotu przekształcanego i przekształconego oraz skutki zmiany formy prawnej działania. Nie wiadomo więc, czy zgodnie z zasadą ciągłości i kontynuacji, spółka pozostała tym samym podmiotem i nastąpiła tylko zmiana typu spółki przy zachowaniu pełnej tożsamości podmiotowej w zakresie praw i obowiązków, a treść stosunków prawnych spółki przekształcanej nie uległa zmianie, czy też byt spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wygasł i powstała nowa spółka bez ciągłości istnienia. Jeżeli zachodzi bowiem przekształcenie zagranicznej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną przy zachowaniu pełnej tożsamości tego podmiotu i zmiana ulega tylko jego forma prawna, to wadliwe oznaczenie w zakresie formy działalności nie jest równoznaczne z wniesieniem powództwa przez podmiot nieistniejący, tak zresztą jak w wypadku pominięcia określenia formy działalności w oznaczeniu strony. Odmienne są bowiem sytuacje, gdy pozew wnosi osoba prawna istniejąca, ale wadliwie oznaczona, oraz osoba prawna prawidłowo oznaczona, która utraciła byt prawny. Sprostowanie własnego wadliwego oznaczenia przez stronę nie oznacza zmiany podmiotowej powództwa, a tym bardziej nie wskazuje na przyznanie braku zdolności sądowej. Wskazać należy, że już przed Sądem pierwszej instancji był złożony odpis dokumentu rejestrowego, z którego wynikała prawidłowa forma prawna powódki i do Sądu należało wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy oznaczeniem zawartym w pozwie i wynikającym z dokumentu oraz ocena skutków prawnych przekształcenia w świetle prawa właściwego. Niewyjaśnienie tej okoliczności uniemożliwia odparcie podniesionych zarzutów zarówno w zakresie ustalenia braku zdolności sądowej powódki, jak i w zakresie dopuszczalności sprostowania oznaczenia strony powodowej.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.

